

MOLDOVA

MĂRE

Să stați strajă la hotare,
Să păziți acest pământ!

Nr. 9, Marți, 1 aprilie 2008 ● Publicație independentă în limbile moldovenească și rusă ● ISSN 1857-3398 ● Prețul 2 lei

Limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine (Constituția Republicii Moldova, articolul 13)

Государственным языком Республики Молдова является молдавский язык, функционирующий на основе латинской графики (Конституция Республики Молдова, статья 13)

PATRIOTII MOLDOVEI: PAȘI ÎN DEVENIRE SĂ NE UNIM ÎN NUMELE MOLDOVEI!

Conferința raională Anenii Noi

La 27 martie Patrioții Moldovei au marcat așa-zisa unire tare românească prin constituirea celei mai numeroase organizații – Secția raională Anenii Noi a Mișcării social-politice Patrioții Moldovei.

Mihail GARBUZ

Când rugămintele rumânonioniste se opinteau să scoată din mucegai lozincile lor potricălite, pe meleagurile nistrene, la Speia, a avut loc Conferința raională constitutivă Anenii Noi a Mișcării social-politice Patrioții Moldovei. De la bun început trebuie să constatăm că nici organizatorii în frunte cu Alexandru Snegur, cunoscută personalitate în viața politică și vestit gospodar din Moldova și oaspeții, veniți din Chișinău: Mihail Garbuz, Veaceslav Proțenco, Ion Laiu, Valentina Gherțescu, Ion Climov, Vasile Stati nu s-au așteptat că sala cu greu va putea găzdui pe toți doritorii. Delegați din Șerpeni, Telița, Anenii Noi, Cobusca, Gura Bîcului Puhăceni, Bulboaca, Roșcani din alte localități și, desigur, din Speia au venit cu inimi deschise, înaripați de nădejde ca să afle, să se convingă: care sînt orientările, principiile de program, tovarășii de drum ai Mișcării social-politice Patrioții Moldovei.

În cuvîntarea sa Alexandru Snegur a mărturisit asistenței: ne-am adunat în numele Moldovei, să ne unim ca să punem umărul la întregirea Țării noastre, s-o întărim, s-o ferim de toate spurcăciunile care încearcă să minjească numele de moldovan să ne lipsească de limba moldovenească, de istoria Moldovei, care nu-și ascund poftele de a pune mîna pe pămînturile noastre pentru a se

Tudor ROTARU

O altă conferință de constituire a organizației locale a Partidului Patrioții Moldovei a avut loc la 30 martie, a.c. în raionul Hîncești. Liderii

pricopsi cu o nouă „provincie”. Domnia sa a declarat: „Pentru moldoveni dragostea de țară, plecăciunea pentru ocina strămoșească, patriotismul sînt simțăminte sfinte. Cuvîntul

Parohul Bisericii Patriarhale Stavropighiale Sf. Dumitru de Solun din s.Speia, Gheorghe (Paladaiciu)

„Patrie” pentru moldoveni nu trebuie tradus. Patria, Moldova ni-i scumpă ca și mama.” Veaceslav Proțenco, foarte bine cunoscut localnicilor – a patronat și a sprijinit în calitate de ministru dezvoltarea vestitelor „Sere ale Moldovei”, care astăzi îs îmburuienite – a lămurit asistenței de ce s-a încadrat și activează la consolidarea Mișcării Politice „Patrioții Moldovei”. „A crăpat răbdarea! – a spus dînsul cu tremur în glas: Dau buzna peste noi firmele românești, gazetele

ne boiesc românește, chiar și făina la noi de acum e numai de „porumb”, „malai” românesc; ne murdăresc istoria, ne calcă demnitatea”. V. Proțenco a demonstrat covingător că Mișcarea social-politică Patrioții Moldovei nu este și nici nu poate fi oponentă Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. Dimpotrivă. Noua formațiune prețuiește toate realizările partidului de guvernămînt, susține eforturile președintelui acestui partid, V. Voronin, în vederea reîntregirii țării, consolidării obștii multinaționale moldovenești. „Noi contăm pe sprijinul acestui partid și ne bucurăm de succesele lui” – a subliniat vorbitorul.

Aceeași idee a dezvoltat-o în discursul său și liderul Mișcării social-politice Patrioții Moldovei, Mihail Garbuz, care a completat cele spuse de V. Proțenco privitor la relațiile cu partidul de guvernămînt. „Noi nu avem ce împărți și deci nu avem de ce ne contra cu Partidul comuniștilor. Această puternică, bine organizată și disciplinată formațiune de guvernămînt și Mișcarea noastră în devenire avem o singu-

ra grijă: Была бы страна родная!, cum se cîntă cu emoții sincere. Noi sîntem ferm convinși că în vederea rezolvării acestei sarcini supreme, acestei griji comune și noi, și comunității avem foarte multe de făcut. De ne-ar ajuta Dumnezeu să ne facem cu cinste datorita.”

Alexandru SNEGUR

La o concluzie sinceră, fructuoasă cu partidul de guvernămînt în vederea reîntregirii teritoriale a republicii, consolidării societății multinaționale moldovenești a îndemnat formațiunea pe cale de constituire și delegatul din Anenii Noi – I. Chiperi. Salutînd crearea organizației Patrioții Moldovei, dînsul ne-a atras atenția: „Țin la Moldova, sînt cetățeni, patrioți ai Moldovei și găgăuzii, rușii, bulgarii, ucrainenii, și frații noștri de pe celălalt mal al Nistrului. Să nu uităm de acest lucru.”

Conferința raională constitutivă Anenii Noi a hotărît formarea organizației locale a Mișcării social-politice Patrioții Moldovei. Președinte al secției raionale Anenii Noi a Mișcării social-politice Patrioții Moldovei a fost ales Alexandru Snegur. Conferința raională a ales delegați la Congresul I constitutiv al Mișcării social-politice Patrioții Moldovei.

Clipa hotărîtoare

La întrunirea aderenților formațiunii în devenire cu liderii Mișcării Social-politice Patrioții Moldovei din Bobeica a binevoit să participe și primarul satului.

Aderenții Partidului politic Patrioții Moldovei din raionul Hîncești au ales președinte al Secției raionale Hîncești al noii formațiuni pe domnul Tudor Rotaru.

SCRISOAREA SAPTAMINII

Personal mă bucur pentru voi. Fiind o țară mică, cel mai bine vă șade o neutralitate. Și să nu regretați că nu v-ați unit cu România, pentru că dacă intrați pe mîna găștii de escroci, care ne conduc pe noi, vă vindeau aștia și chiloții la străini și vă lăsau cu c...rul gol !!!

Vă rog să mă credeți, eu trăiesc în România de cînd m-am născut și vreau să vă spun că în țara asta nu mai există nimic al nostru de la apă, gaze, petrol, lumină, pămînt, etc – toate au fost prăduite și vîndute pe șpăgi grase de către guvernanți fără pic de rușine, adică îi doare în c...r de popor !!!!

Așa că încă o dată stați în banca voastră și SUCCES!!

Gigi POPESCU, România

ПИСЬМО БЕССАРАБСКОГО ДЕПУТАТА А. МЫЦЭ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРУ РУМЫНИИ А. ВАЙДА ВОЕВОДУ

Господин Премьер-министр! Я, нижеподписавшийся Александру Мыцэ, депутат от Бэлць, имею честь сообщить Вам следующее.

После прибытия румынских войск Бессарабия подвергнута режиму чрезвычайного произвола, который, по моему мнению, не поддается никакому сравнению. Думаю, что лишь в каком-либо уголке Африки может случиться что-либо подобное. Я нисколько не преувеличиваю, и Вы сами это увидите из приведенного ниже. Без сомнения, во время русского абсолютизма бессарабский народ не мог себе представить что-либо подобное. Прежде всего буду говорить о злоупотреблениях общего характера, а затем о случайных и второстепенных, которые, однако, колеблясь во всех случаях от мыслимой до злостной жестокости, по своему количеству превосходят те, что носят общий характер.

Приступим с самого начала. → Стр. 3

УБИЙСТВА...

О НЕКОТОРЫХ АСПЕКТАХ МОЛДАВСКО-РУМЫНСКИХ ОТНОШЕНИЙ

Угроза румынизации существует уже на протяжении многих веков. Еще Штефан Великий и его последователи вели непрерывные войны с «хикленями (погаными) мунтянами», которые вместе с турками и татарами еще тогда многократно образовывали Анти-молдавский фронт. → Стр. 3

9 771857 339803

BUCURĂ-TE ȚARĂ: ANATOL PETRENCU ÎN VIZITĂ OFICIALĂ

Mare) îl întrețin”.

Cel mai mare sprijin logistic și material din exterior acordat unor forțe politice și civice moldovenești vine din partea României. Ea finanțează masiv partide, mișcări, ONG-uri, ziare, fețe bisericești,

posturi de radio și TV, prin intermediul cărora Dimbovița oficial-securistă se plimbă pe aici slobodă ca vodă prin lobodă. Acest dezmăț total urmărește două obiective principale: unul concret-imediat – menținerea instabilității în Moldova pentru compromiterea rezolvării conflictului Chișinău-Tiraspol – și altul în perspectiva alegerilor parlamentare din primăvara anului viitor. „Acum ori niciodată”, se pare că România ține-tește, în 2009, schimbarea clasei politice aflate actualmente la putere. Se cunoaște câte ceva din scenariul elaborat în retortele bucureștene: cu două săptămâni înainte de ziua alegerilor, Forul Democrat al Românilor din Moldova va face concertat, prin toate mijloacele de informare pro-românești din dotare, un apel către populație și simpatizanții săi să voteze o singură „carte națională”: Mișcarea Acțiunea Europeană în frunte cu Anatol Petrencu. Se mizează pe faptul că anume în felul acesta „românii” vor putea marșa masiv în parlament. Iar de aici, până la unirea Moldovei cu România prin vot parlamentar nu e decât un singur pas și... punctum.

Desigur, nimic nu este bătut în cuie, în orice întreprindere există, până la urmă, și inevitabile devieri de la „program”. Totuși, iată de ce în ultimul timp Anatol Petrencu iese tot mai des la rampă, dînd din coate și din clanta și cu fără ocazie: ca să-și creeze imagine pe fondul unei derute totale. Surse avizate din cadrul Mișcării susțin că Acțiunea Europeană nu dispune de resurse financiare care i-ar permite să fie percutantă în societate, să desfășoare „manifestări și manifestații eficiente”. Deocamdată. Însă la momentul oportun ar putea să aibă de toate, inclusiv castraveți murați cu rază medie de acțiune. Mai ales că Mihai-Răzvan Ungureanu, fost ministru de externe și actual director SIE (Serviciul (român) de Informații Externe), care gestionează banii pentru treburi vajnice și nujuice de uz extern, este prieten cu Anatol Petrencu. Într-un interviu din 16 februarie 2006, Ungureanu, pe atunci ministru de externe, mărturisea în cadrul emisiunii *Cafeaua cu sare* de la Antena 3:

Realizator: Știu că plecați în Moldova... Ce aveți ca priorități în discuțiile pe care le veți purta în Moldova?

Mihai-Răzvan Ungureanu: ...evident, *subiectul predilect*, nici nu trebuie să vă mai spun, e *Transnistria*. Dar acum mergem acolo într-o vizită oficială îndelung promisă... Va fi o vizită articulată pe întinirile cu toți decidenții politici... Este o vizită pe care o doresc completă, pentru că *aș vrea să mă văd cu redactorii ziarelor românești*, cele din cultura cărora am crescut, *Literatura și Arta* era la Iași prezentă pe tarabe în 1989-1990 și o citeam cu mai mare plăcere decât ziarele (românești) de atunci. *Aș vrea să-i văd pe bunii mei prieteni, istoricii din Universitatea de Stat din Chișinău*, unul dintre ei, *Anatol Petrencu*, a avut dorința de a face ceva bun, *dorința organizării unei mișcări pro-europene*, bine articulată și *care probantiv va reuni multe dintre voturi la o viitoare campanie electorală*, dintre voturile intelectualității moldovenești de rasă, *aș vrea să mă văd cu ONG-urile, îi știu pe mulți dintre cei care sînt acolo*, mi-au fost colegi la facultate, și doresc să am o discuție articulată... Vom face evident din Transnistria o temă de discuție, dar vom pune de fapt accentul pe ce înseamnă 2007 pentru România și Moldova. *Trebuie să ne pregătim* – și am să folosesc cuvîntul nu neapărat în sensul lui comun – *pentru a sponsoriza politic o Republică Moldova* care să aibă același destin european ca și statele Balcanilor de Vest (*Nota Moldova Mare*: toate cursivele/italicele ne aparțin).

Gura lăudărosului ieșean prin naștere și SIEist prin adopție adevăr „articulat” grăiește: Electorala-2009 România de mult ne-o prepararișete.

Dinu MIHAIL

Însoțit de nevasta sa Nata, Anatol Petrencu, președintele noului partid de dreapta MAC (Marea Alianță de Cartier), face o vizită pe o planetă recent descoperită de niște alcoolnași dimbovițeni: Moldania. La cuvîntul acolo la un meeting, of course:

- Dacă ajung eu la conducerea parlamentului acestei țări, o să vă învăț cum să vă ridicăți nivelul de trai prin scrierea cu „i” din „a”!

Mulțimea cade în genunchi și aclamă cu mare entuziasm:

- Abalulu!

- O să vă fac fericiți prin introducerea în școli și instituții a *Istoriei Românilor!*

Mulțimea aclamă cu și mai mult entuziasm, ceea ce se vede și din evoluția grafică, în *crescendo*, a cuvîntului de adeziune „abalulu”:

- Abalulu!

- O să vă deschid orizonturi de nebanuit în tainele termodinamicii prin obligativitatea obiectului *Fizica românilor!*

O să vă ridic nivelul științific prin studierea aprofundată a *Chimiei românilor!*

- Abalulu!

- Jos neutralitatea Moldaniei, sus NATO-ul Eurabiei! Vă spun cu toată sinceritatea: Eu de Nata și de NATO nu mă satur niciodată!

Mulțimea cade într-un extaz general:

- Abalulu!

Se termină mitingul și Petrencu, ștergîndu-se pe frunte de sudoare și mit, îl întreabă pe un localnic:

- Frate, unde este pe aici un WC, că mă aflu în dificultate veziculară?

- Nici o problemă. Du-te după un bush (tușiș – *nota mea, Martor OCULAR*), scoate „abalulu” și ușurează-te sănătos.

Zinghim noi a ride într-un dinte, însă se pare că domnul Petrencu stă bine înfip în planurile Bucureștului privind Electorala-2009. Se precipită niște evenimente, toți par să se grăbesc să-i propună acum Chișinăului câte o gură de ajutor. Și UE, și OSCE, și Rusia... Din această cartușieră nu face excepție nici România, *bien sur*. Recent, Traian Băsescu, șeful statului român, a declarat, cu privire la conflictul transnistrean, că „România susține o soluție care să țină cont de integritatea națională totală a statului moldovean”, sugerînd că UE nu a fost suficient de implicată în acest proces. Tot Băsescu a spus că „așteaptă să fie găsită o soluție în acord cu dreptul legitim al Republicii Moldova la integritatea sa teritorială”, sugerînd că e nevoie de „un exemplu diferit” de cel din Kosovo în problema Transnistriei. Mihai Conțiu de la *Moldova Suverană* comentează pătrunzător afirmațiile președintelui român: „Păi, dacă România susține integritatea națională totală a Republicii Moldova, atunci cel mai bun exercițiu de sinceritate diplomatică, pilduitor și pentru Uniunea Europeană, și pentru Rusia, ar fi semnarea și intrarea în vigoare a celor două tratate bilaterale moldo-române – *Tratatul de bază și cel de delimitare a frontierelor* (...) Sigur că e nevoie de un exemplu diferit de cel din Kosovo în privința Transnistriei, iar acest lucru îl propun la ora actuală și Moldova, și Rusia. O rezolvare amiabilă a acestui îndelungat diferend condiționează nu doar Rusia, așa cum lasă să se înțeleagă, ci, iar asta în primul rînd, România și cîteva forțe occidentale”. Și tot acolo (vezi: articolul **R. Moldova, vecinii, U. E. și marile puteri** din *Moldova Suverană*, 14 martie 2008): „Condiția de bază care se impune este stoparea definitivă a oricărui sprijin acordat din exterior unor forțe politice și civice in-terne. Aceste grupări acționează la lumina zilei, alimentînd separatiștii cu argumente potrivnice rezolvării conflictului. Este știut faptul că aceștia speculează pe ideea unei eventuale uniri a Moldovei cu România, or grupările amintite tocmai acest spectru (al unirii cu România – *nota noastră, Moldova*

În toate actele oficiale ale Republicii Moldova este folosită o expresie foarte smecherească, „limba de stat”, fără a se face precizarea despre care limbă este vorba. Iată cîteva perle:

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Articolul 16. Limba în care se desfășoară procesul penal și dreptul la interpret

(1) În desfășurarea procesului penal se utilizează limba de stat.

giei de acoperire teritorială și servicii de programe, Consiliul Coordonator al Audiovizualului va ține cont de specificul lingvistic la nivel național și local și va asigura ca, de la 1 ianuarie 2010, cel puțin 70% din numărul de frecvențe să fie oferite serviciilor de programe transmise în limba de stat. Această prevedere nu se referă la valorificarea pieselor muzicale.

CODUL FISCAL Titlul V ADMINISTRAREA FISCALĂ

Articolul 164. Registrul fiscal de stat

Care-i limba de stat a Republicii Moldova?!

CODUL MUNCII

Articolul 230. Corespunderea echipamentului tehnic standardelor și normelor de protecție și igienă a muncii

(3) Echipamentul tehnic produs în țară sau importat trebuie să fie însoțit de instrucțiuni de utilizare în limba de stat.

CODUL VAMAL

Articolul 134. Limba în care sînt perfectate actele vamale

Actele vamale se perfectă în limba de stat, cu excepția cazurilor prevăzute de legislație.

CODUL AUDIOVIZUALULUI

Articolul 11. Protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național

(1) La elaborarea Strate-

(3) În Registrul fiscal de stat informația se expune clar, corect și exhaustiv. Registrul fiscal de stat este ținut în limba de stat, manual (în partea ce ține de atribuirea codurilor fiscale de către organul fiscal) și computerizat.

Apar o mulțime de întrebări. Dar cum oare se pregătesc legile? De ce lucrurile din actele legislative nu sînt numite pe nume? Care este rețeta borșului acesta și care ingredient nu s-a presurat în el? Și iată ridicăm Legea Republicii Moldova nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative. Ea stabilește modul de inițiere, elaborare, avizare, expertiză, redactare, interpretare și ieșire din vigoare a actelor legislative. Și iarăși ghinion. Potrivit Articolului 19 din

legi de acoperire teritorială și servicii de programe, Consiliul Coordonator al Audiovizualului va ține cont de specificul lingvistic la nivel național și local și va asigura ca, de la 1 ianuarie 2010, cel puțin 70% din numărul de frecvențe să fie oferite serviciilor de programe transmise în limba de stat. Această prevedere nu se referă la valorificarea pieselor muzicale.

lege, textul proiectului de act legislativ se elaborează în limba de stat.

Concomitent, la elaborarea actelor legislative se cere respectarea următoarelor reguli:

a) fraza se construiește conform normelor gramaticale, astfel încît să exprime corect, concis și fără echivoc ideea, să fie înțeleasă ușor de orice subiect interesat;

b) într-o frază este exprimată o singură idee;

c) se utilizează termeni adecvați, compatibili cu cei utilizați în legislația comuni-

regulile de ortografie și punctuație.

Nu este clar cum se potrivește sintagma „limba de stat” cu cerințele articolului nominalizat. Oare cît de corect, concis și echivoc ea exprimă ideea articolului 13 din Constituție, conform căreia limba de stat în Republica Moldova este limba moldovenească?

Putem bănuși că nu mai există lege ce ar stabili limba în care trebuie să fie întocmit actul legislativ. Însă, vom greși, dacă nu vom răsfosi Regulamentul Parlamentu-

lui adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996.

Articolul 47 al. (8) stabilește, că proiectul actului legislativ se prezintă în limba moldovenească împreună cu traducerea lui în limba rusă.

În astfel de circumstanțe se cere justa concluzie: ori legislatorul este incompetent, ori noțiunea de „limba de stat” este intenționat utilizată ca o limbă de tranziție de la limba moldovenească la limba română.

„Care limbă și a căru stat?” – ne întrebăm. Întrebăm și pe Marian Lupu, și pe ceilalți deputați ai parlamentului „de stat”! Că doar ei știu bine din bugetul căru stat primesc salariul. Sau poate și aici greșim ceva? Cum credeți, stimați cititori?

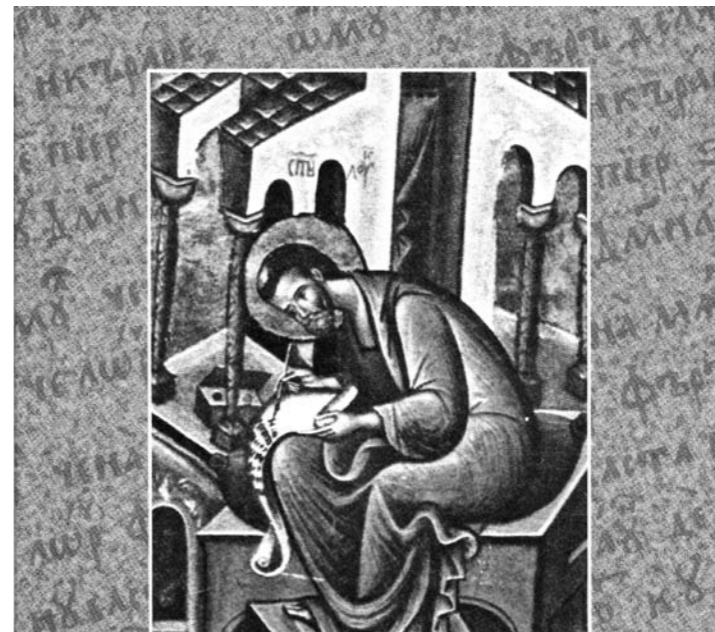
Iurie CHIFIAC

SĂ NE CUNOAȘTEM ISTORIA DESTINUL UNUI TEZAU DESCONSIDERAT (II)

...Legende etnogenetice, inscripțiile votive, însemnările pe marginea unor manuscrise religioase, pisaniile pe pereții unor biserici, apoi primele scrieri cu caracter cronografic, păstrînd pînă în zilele noastre mărturie despre situația etnică din perioada dată pe un teritoriu cu hotare stabilite și recunoscute; știri despre viața și îndeletnicirile tradiționale ale domnitorilor, demnitarilor, boierilor, uneori și ale pămîntenilor (земляны moldoveni, „constituie elemente caracteristice ale culturii poporului respectiv din perioada dată”.

Imperioasa necesitate națională și socială de a înveșnicii pentru urmași numele conștientizat al poporului, evenimentele cruciale, faptele săvîrșite pe și pentru ocina stăpînită, în vederea consolidării statului, afirmării autorității domnitorului, apare, s-a scris și cu alte ocazii, la un anumit stadiu de dezvoltare a societății. Constatarea „că primele consemnări istorice moldovenești apar în cel de al doilea pătrar al veacului al XV-lea” (E. Russev, *Cronografia...*, 23) a întrunit părerea cvasicomună a specialiștilor. Într-adevăr, după cum a demonstrat cu multă precizie E. Russev în diferite locuri, primele, fie și lapidare, texte consemnînd realități etnoistorice și evenimente moldovenești le aveam de acum din prima jumătate a veacului al XV-lea.

Corpusul monumentelor moldovenești scrise (impropriu numit în istoriografia rusă „молдо-славянские летописи”, în cea românească „cronici slavo-române”) – *Letopisețele moldo-slavone* (inclusiv *Cronica moldo-germană*, *Cronica moldo-rusă*, *Cronica moldo-polonă*) – este un rezultat al acumulării îndelungate a

PRIMELE ISTORII
ALE MOLDOVEI
CRONOGRAFIA MOLDO-SLAVONĂ

unor știri documentare despre Moldova medievală, prima perioadă de existență a Statului Moldovenesc, de afirmare a comunității etnice moldovenești. Acest compendiu de știri de o netăgăduită valoare s-a acumulat decenii în șir, ajungînd pînă în epoca modernă sub forma unor „însemnări pe marginea manuscriselor religioase, în inscripții votive, în date sporadice de istorie moldovenească din anele bizantino-slave, care se copiau și de la noi, în imbinarea de date despre istoria Moldovei cu acelea – mult mai bogate – referitoare la Serbia, în sfîrșit, în succinta înșiruire a domnilor moldoveni din primul centenar al existenței Statului Moldovenesc” (*Idem*, 26).

Aceste inscripții votive în

pridvorul unor biserici, pe pietre de mormînt; note pe marginea cărților religioase, pisaniile pe pereții unor lăcașe conțin primele, cele mai vechi știri scrise despre numele romanicilor de la răsărit de Carpați – **moldoveni**, despre dramatica istorie a Moldovei, situația externă de la hotarele ei; despre pericolul permanent al invazilor din toate direcțiile, despre relațiile moldovenilor cu alte popoare...

Printre primele monumente istorice moldovenești scrise în perioada de pînă la Ștefan al III-lea cel Mare este și *Pomelnicul mănăstirii Bistrița*, care a fixat pentru urmași protagoniștii unor evenimente – domnitori, înalți demnitari, ierarhi bisericești. (D. Bogdan, 1941). Notele pe marginea unor vechi manuscrise con-

țin și ele mărturie edificatoare pentru primii pași în istorie ai Statului Moldovenesc. La începutul veacului XX slavistul A. Iațimirski a descoperit la mănăstirea Neamț o foaie, dispărută, dintr-un Tetraevanghel cu următoarele rînduri scrise în limba slavonă: „În anul 6921 (1413) a venit la domnie Alexandru voievod și a domnit 32 de ani și 8 luni. În anul 6989 (1481) au luat împăratul Baiazid cetatea Chilia și Cetatea Albă în al treilea an al împărăției sale”. (A. Яцимирский, 1905). Șirul unor astfel de note marginale pe manuscrisele din Moldova poate fi urmărit pînă în secolul al XVII-lea, „ele constituind nu numai o formă primitivă a scrisului, dar și o mărturie a interesului pe care moldovenii îl manifestau față de istorie” (E. Russev, 1977). Pe marginea foii unei culegeri moldo-slavone din prima jumătate a veacului al XV-lea, cuprinzînd predici ale lui Ioan Gură de Aur, era scris: „în anul 6955 (1447) luna iulie a 13-a zi tăiatu-s-au capul lui Ștefan voievod, domn al Țării Moldovei, fiul lui Alexandru voievod, de Roman voievod, fiul lui Ilie voievod și au fost îngropat în mănăstirea Neamț, în aceeași lună iulie, a 16-a zi” (P. Panaitescu, 1959; traducere E. Russev). Consemnarea reprodusă, prin mesajul ei istoric, eminentamente cronicăresc, este cea mai apropiată cronologic, dar și ca formă, de primele letopisețe moldo-slavone, ce apar în a doua jumătate a veacului al XV-lea – perioada de întemeiere a istoriografiei poporului moldovenesc și a Statului Moldovenesc.

Vasile STATI

Cu 90 de ani în urmă

DRĂGUȚESCU, DRAGOMIR ȘI DRAGA LOR SIGURANȚĂ

Continuare din nr.8

Militariștii români, inclusiv cei de la Siguranță, fiind complexați de ideologia sovinișmului românesc, în etapa inițială au dat dovadă de o sărăcie de neiertat în cunoașterea realităților din spațiul pruto-nistrean, în special la capitolul cine sînt și ce vor moldovenii (și încă mai lîund în samă părerea lor că, aici, se aflau pe „pămînt românesc”). Intre altele, considerîndu-i pe moldovenii „români” de ai lor, autoritățile militare au pus prea mare preț pe așteptările lor în sensul că vor reuși ușor să-i atragă pe băștinași de partea lor, fiind încrezuți că aceștia vor susține întru totul campania romanizării republicii, vor încuvința, credeau ei, chiar și reprezentările bestiale declanșate contra „străinilor”, cum îi numeau ei pe reprezentanții etniilor minoritate (ucraineni, ruși, evrei, gagauzi, bulgari etc), cu care moldovenii de veacuri au trăit în pace și bună înțelegere pe aceste meleaguri. Încercările insistente ale ocupanților de a-i învrăjbi pe moldovenii cu reprezentanții naționalității conlocuitoare și a-i atrage în campania, cu adevărat rasistă, de genocid, inițiată de românii, în special contra populației evreiești, s-au zdrobit de bunul simț al moldovenilor.

Pornirile xenofobe, șovine, rasiste i-au făcut pe conducătorii Siguranței să comită greșeli serioase în pronosticurile lor referitor la evoluția situației operative din țara noastră în acea perioadă. Grosul forțelor militare și ale Siguranței au fost concentrate, după cum se declara propagandistic, spre a depista și lichida elementul bolșevic, antiromânesc preponderent în mediul evreilor și rușilor, în timp ce pericolul din partea moldovenilor a fost subapreciat. Chiar și atunci cînd faptele evidente indicau acest pericol, în informațiile siguranțelor lucrurile, în majoritatea cazurilor, erau rețușate și prezentate conducerii în așa fel încît se făcea impresia cum că bolșevicii ruși și „jidani” le învrăjesc capul „basarabenilor naivi” și-i îndeamnă (sau îi „împun cu sila”) să lupte împotriva românilor. Treceau luni și ani de curățire intensă a teritoriului republicii de „elemente străine”, însă situația operativă în loc să se amelioreze, se agrava din ce în ce mai mult. Jinduita debolșevizare nu s-a produs nici pe departe, iar carul romanizării s-a înglodat și el în mediul moldovenesc. După doi ani de la introducerea trupelor românești în Republica Moldovenească Centrul de Siguranță Chișinău raporta șefilor de la București următoarele:

„La ordinul DVYS N 2971 S. din 31 ianuarie (1920 - n. n.) avem onoare a vă supune la cunoștință, că într-adevăr o mare parte din populațiunea basarabeană simpatizează cu bolșevicii și ar fi dispusă să ajute întronarea regimului bolșevist dacă ar avea puțință de a face acest lucru. Am luat măsuri pentru a preveni orice mișcare periculoasă siguranței statului sau armatei” (Dosarul „Pentru corespundență secretă” pag. 20, documentul N 1403 din 08.02.1920).

În așa mod, ciocnindu-se de realitatea moldovenească, securiștii au fost nevoiți să se decomplexeze și să schimbe accentele inițiale în evaluarea situației din republică, constatînd de acum că nu „îndivizi izolați”, ci „streini de neam”, ci „o mare parte a populațiunii” era contra românilor și era gata a „întrona” acel regim „periculos pentru siguranța statului și armatei”.

Românii s-au trezit într-o bună zi cu un adevăr dur: *dușmanul principal al colonizatorilor români erau masele largi populare, în primul rînd, întreaga țărînimă moldovenească, cea mai numeroasă și cea mai îndrăjită forță din mișcarea de rezistență anticupaționistă.*

Unul din inițiatorii mișcării naționale în Basarabia țaristă, Nicolae Alexandri, primul președinte de vîrstă al Sfatului Țării, unionist înfocat și cu înaltă reputație în cercurile politice române, om despre care agentura Siguranței scria că de cînd era student și apoi ca politician matur „în viața sa a avut un singur scop: eliberarea Basarabiei din jugul țarist și unirea ei cu România”, însă numai peste jumătate de an de la „unire”, cu speranțele spulberate și totalmente zdrobit sufletete de ceea ce-au făcut românii din Basarabia, într-o cuvîntare a sa ținută la 7 octombrie 1918 în Liga Poporului, sublinia: „*Masele țărînimii noastre, numărînd aproape 2 milioane de oameni – toți pînă la unul sunt indignați în așa măsură de politica politicianilor romanizatori din partea locului și de dezmățul trupelor militare și a jandarmilor, că cu toată sinceritatea, din tot sufletul doresc despărțirea de România. Ei sînt dispuși a se uni cu orice cine numai să se separe de România.*”

Nu era alta nici dispoziția celorlalte pături sociale din Republica Moldovenească cotropită de românii, îndeosebi ale clasei muncitoare, proimții, corpului didactic etc.

Șeful Siguranței din localitate, în baza datelor culese de agentură și informatori în mediul muncitorimii, avea să comunice Siguranței Marelui Cartier General o informație foarte redusă, scrisă într-un stil simplu, rudimentar, dar cît se poate de expresiv: „*majoritatea lucrătorilor din fabrici sînt contra românilor, care zic ei, de vor rămîne le va plăti puțin și vor muri de foame.*” (Centrul de Siguranță Chișinău, eșire N 338 din 16 februarie 1918).

N 245

8 februarie 1918

Serviciul Exterior al Siguranței Generale

Către

Divizia XI, Biroul II Informațiuni

Suntem informați că în sala eparhială s-a ținut o întrunire a preoților unde s-a protestat contra Românilor, spunînd că... nu voiesc să se alipească bisericile din Basarabia de cele din România întrucît ei nu vor să fie sub stăpînirea Mitropolitului Român. Moțiunea va fi trimisă Mitropolitului din Moscova, și vor s-o publice în ziarul „Eparhialnie Vedomosti”. Vă rugăm să binevoiți a dispoza.

Șeful Serviciului

Director N. Drăguțescu.

Brigada specială de siguranță Chișinău Agent N 29

Chișinău 15 iunie 1918

NOTĂ

Am onoare a aduce la cunoștință că din convorbirile avute pe ziua de ieri cu mai mulți basarabeni, între care majoritatea femeii găsute cu ocazia căutării de locuințe am putut constata că nu numai evreii și rușii sînt nemulțumiți ci și românii basarabeni și chiar majoritatea acestora de la țară, zicînd că de cînd au venit românii au sărăcit Basarabia, unde erau din belșug de toate, iar acum n-are lumea ce mîncă din cauza că românii au luat tot de aceea...

V. STRATAN

← ПИСЬМО БЕССАРАБСКОГО ДЕПУТАТА А. МЫЦЭ ПРЕМЬЕР-МИНИСТРУ РУМЫНИИ А. ВАЙДА ВОЕВОДУ

Стр. 1

УБИЙСТВА. Население, узнав о прибытии румынских войск, попыталось организовать кое-какое сопротивление. На мои вопросы, почему не принимают их как братьев, которые являются той же крови, мне отвечали, что бывали на Румынском фронте, а потому знают, какой режим господствует там, а именно: принудительный труд на хозяев, жандармы, избиения в армии, плохое питание у солдат и т.д. Я говорил им, что в Европе уже не существует нации, у которой сохранилось бы рабство и, следовательно, бояться нечего.

До прибытия (румынских) войск я побывал в селах Барабой Бэлцкого уезда и Фрасин Сорокского уезда, успокаивал население и просил его провести мирную встречу братьев. Нелегко было убеждать, а в селе Фрасин начали кричать, что собаки привели румын и что с меня надо сорвать поганы (я был офицером), и арестовать.

Прибыли войска. Началось неслыханное кровопролитие... Один молодой человек, лейтенант 18-19 лет, из эскадрона г-на капитана Думитриу (кажется, 3-го эскадрона 4-го кавалерийского полка), хвастая, рассказал мне, как в селе Анфисовка он расстрелял 6 человек. Я побывал в этом селе и узнал, что эти люди были казнены только потому, что были членами сельского комитета... Эти люди были убиты за то, что на станции София, что поблизости от Анфисовки, были убиты два солдата... Также в Анфисовке был убит еще один румын (Горбатей) и лишь за то, что, узнав о проходящих по селу румынских патрулях, встретил солдат с биноклем у глаз. Думаю, что они приняли его за большевистского разведчика. С него сняли шапку, часы, забрали деньги, но раздало — не знаю. Думаю, что о происшествиях, имевших место в Анфисовке, еще больше может рассказать депутат Сфекл.

Член комиссии по экспроприации был избит до смерти. Здесь я ограничусь этими восемью жертвами и не потому, что не знаю больше подобных случаев, а потому, что не хочу злоупотреблять Вашим вниманием, имея в виду особенно то, что приводит случаи другого характера. Упомяну только о таких жертвах, по которым возбуждены судебные процессы (пусть даже только в «знаменитых» военно-полевых судах).

ИЗБИЕНИЯ. Если в каком-либо селе найдется 5-10 человек, которые были избиты русскими урядниками и стражниками в течение 100 лет, пока русские владели Бессарабией, то уверяю Вас, что найдете 50-100 избитых румынскими солдатами и жандармами, так сказать, братьями. И это с учетом того, что в России не били так, как бьет румын: приказывает жертве раздеться и всыпает ей 25 ударов по телу. В отношении этого количества ударов я слышал в Бэлцком уезде такой анекдот. Говорят, что румынский лей раньше составлял 37 1/2 копейки, а с тех пор, как пришли румыны в Бессарабию, курс лея вырос на 25 (с намеком на 25 ударов плетью) и дошел до 62 1/2 копейки. В селе Кетрошика Веке, которое входит в судебный округ, руководимый мною, почти все сельчане одно время бежали и укрывались в поле, чтобы их не поймали жандармы из Фынтына Алб и не избили, заставляя затем работать поленом у помещиков и выплачивать помещице Вишняковой и другим владельцам имений за причиненный ущерб... И как избивают! Не будем уже говорить о плетях и избиваниях ногами: зубами кусали за глотку, вешали вверх ногами и били по пяткам. Настоящие садисты! Один из жителей этого села, Ботошану, после того, как прятался с лошадьми по разным селам, чтобы не поймали жандармы, после того, как у него забрали трех собственных свиней и отдали помещице Вишняковой, пришел ко мне и сказал, что он, боясь жандармов, которые преследуют его, не может без меня вернуться домой и потому останется у меня служить бесплатно. Нужно было мне отравиться с ним в Кетрошику, и тогда население, узнав о моем прибытии и о том, что я для них свой (пусть будет столько господ из Королевства!), вернулось бы из степи и рассказало мне о всех своих бедах.

Что мог я поделать? Обратился к военному министру с докладной, копию которой прилагаю, сообщил префекту, а в результате 3 июля 1918 года был арестован прямо на заседании и пешки, под дождем направлен в Сороки (дорога — 65 км, из которых только 15 проделал верхом). Прилагаю и копию заявления, направленного командиру 5-го кавалерийского полка в связи с моим арестом.

И думаете, что бьют за большевизм? Нет. Бессарабыцки настолько напуганы, что, уверяю Вас, свои невзгоды они не выявят никогда и никому, даже нам, бессарабской интеллигенции. Быть может, только выведенные из терпения, устроят однажды общий бунт, хотя и в это я не верю. Случится нечто похуже для нас: до самой смерти и даже в земле с собой унесет это поколение ненависть к «цыганам» из-за Прута, как у нас говорят, и долго мы будем удивляться этому крошечному народу...

Бьют, — я касаясь того, о чем изложено выше, — чтобы выкачать побольше рублей и лей, придумывая всевозможные нарушения. В селе Барабой жандармы из Михаильен назначили одного человека (Антон Джилибика) с правом бить и обирать селян, чтобы он сообщал жандармам обо всех неурядицах между сельчанами с тем, чтобы потом жандармы смогли высосать из них еще больше, угрожая им избиениями. Этот человек отстранен субпрефектом из Глодень Георгием Русу, уроженцем села Барабой. И тогда он был заменен одним солдатом (кажется, дезертиром), который брал определенный процент рыбы, выловленной людьми в местном озере, а на вырученные деньги пил и гулял каждый день, истязая население.

АРЕСТЫ. Об этом не стоит много говорить. Бессарабия привыкла, и это не так уж тяжело для населения; затерроризированного экзекуциями, избиениями, грабежами и т.д. Удовлетворюсь указанием, что арестованных заточают в подвалах и что среди депутатов крестьянской и национальной партий арестовано более 10 процентов.

Возникает вопрос: почему он не был пойман раньше, то есть, до того, как награбил 100.000?

2. В селе Барабой и во многих соседних селам, если солдаты, встречают человека, едущего ночью на быках на пастбище или на заре — на ярмарку, то быков конфискуют, подозревая крестьянина в том, что он направляется в австрийскую зону, хотя зона находилась в 40-50 км отсюда. Возникает вопрос: где быки, кто их съел или что стало с вырученными за них деньгами? А где контрибуция, взятые с города? Где лошади, табуны взятые у населения под предлогом, что они были куплены у большевиков и потому должны стать собственностью Румынского государства. В Анфисовке было забрано более 10 лошадей, кажется, младшим лейтенантом Новаком, а две коровы лично мною были отобраны у жандармов. Не знаю, стоит ли говорить о гусях и курах, забираемых у населения дома и даже на базаре днем, притом без уплаты, или за мизерную плату.

ГУЖЕВАЯ ПОВИННОСТЬ. Напуганное население продает своих лошадей и волов, ибо жандармы, офицеры и солдаты по-

нивая это, как вы думаете, господин премьер-министр, у большевиков или в Африке могло подобное случиться? Каждый из нас был бы доволен, если бы этот офицер попал в больницу для умалишенных, он, однако, по сей день служит в румынской армии и, может быть, даже повышен в звании.

2. Во всем Бэлцком уезде, равно как и в других уездах, был издан приказ, согласно которому все граждане, одетые в русскую военную форму, должны носить знак триколора. И знаете что произошло? За пределами государственных учреждений этот приказ восприняли по своему, а поэтому видишь, как каждый еврей из городов и местечек носит триколор на шляпе, а сельчане, кроме триколора на одежде, разносят еще и росказни, байки, будто такой-то и такой-то был раздет солдатами и жандармами, а именно, лишен панталон, то есть байки, которые дискредитируют румынские институты и культуру. Плюс к этому все смеются и издеваются над триколором Румынии. Только и слышишь, что у такого-то и такого-то была сорвана с головы русская шапка, оставляя его с непокрытой головой только из-за того, что на шапке не было триколора. Такого рода случаи знаю и я, притом знаю, что жандармы продавали триколор крестьянам.

3. В селе Братушень Бэлцкого уезда командант сектора издал приказ о борьбе с антисанитарией, в соответствии с которым солдаты якобы должны искать на голове у женщин вшей и за каждую найденную вошь штрафовать на 5 рублей. Рассказывают, что у одной женщины нашли пять вшей и будто за это она уплатила 25 рублей штрафа. Имена этих несчастных женщин, к стыду жителей, объявляются или по указанию офицеров афишируются в центре села.

4. Священник Александру Долешинский из села Паркова Бэлцкого уезда пожаловался мне, что угрозами двух вооруженных солдат был заставлен в их присутствии помолиться за крестьянина, который из-за разлада с священником прибегнул к использованию военной силы.

И другие прискобные случаи я смог бы рассказать. Народ потерял веру в румынские учреждения, хотя такие высокие, как префектура и субпрефектура, вели себя хорошо, а служащие судебных органов — великолепно.

В 1918 году, когда у крестьян изымался хлеб, а дождя не было, появился слух, что священники и помещики привели румын, с которыми прибыл колдун, который выдрал из хвоста петуха перья, из-за чего и не шли дожди. Вы знаете, что легенды не исчезнут с нынешним поколением и, следовательно, еще многое будет услышано и рассказано о деяниях, совершенных в Бессарабии.

В ходе предвыборной кампании я имел беседу с одним извозчиком, и он спросил, не румын ли я, поскольку хорошо говорю по-румынски. Сказал ему, что я бессарабец. Тогда он пожаловался мне, что его лошадь заболела чесоткой и что чесотку занесли из-за Прута. Такого умонастроения бессарабского крестьянина, забитого русскими и терроризированного братьями!

Прошу Вас держать все это в строжайшем секрете, поскольку не хочу, чтобы кто-нибудь узнал об этом, в особенности те, кто может использовать содержание данного письма против нации. Я информирую Вас для того, чтобы Вы хоть что-то знали из того, что совершенно в стране, недавно освобожденной от рабства.

Мне приходит даже мысль, что я могу быть заподозрен в недостаточном патриотизме, поэтому сообщая Вам следующее из своей биографии. Будучи в Одесском военно-артиллерийском училище, я обратился в Петроград за разрешением вступить в румынскую армию на период военной кампании, но мне отказали. Это смогли бы подтвердить г-н Виктор Попп из Крайовы и г-н Мьрзару, бессарабский офицер, который учился вместе со мной и знает о моем заявлении. Виктор Попп, «когда в начале революции я говорил ему о том, что настал момент присоединения Бессарабии к Румынии, сказал, что я молод и что национальный вопрос проиграет из-за этого, поскольку я по своей молодости являюсь экстремистом, а это не приведет к хорошему концу. Лучше всего, следовательно, нам сначала добиться автономии. Был офицером 2-й Молдавской батареи с момента ее организации в Одессе и до расформирования в Кишиневе. Узнав о том, что прибывают румынские войска, я являлся вместе с товарищем по училищу Петром Лунгу, офицером 1-го Молдавского полка. Мы говорили о том, что выйдем им навстречу с моей батареей и его ротой. Навистность: он был арестован по прибытии (румынских) войск в Бэлць, а я — несколько позже.

Короче, большевик я или нет — решайте сами, но случаи беззакония полностью прекратите.

Депутат А. МЫЦЭ,
Бухарест,
25 декабря 1919 года.

ГРАБЕЖИ. В 1918 году в особенности солдаты ежедневно ходили и собирали у населения зерно, конфискуя и реквизируя его, однако никто так и не знает, куда делся этот хлеб. Следует подчеркнуть, что зажиточные крестьяне по большей части откупались, а вся тяжесть этих поборов ложилась на плечи бедноты. И сколько побоев было совершено, как часто женский и детский плач оглашал воздух в селам! Сколько солдат и не солдат, уполономоченных неизвестно кем, выгребали все, что было добыто потом крестьян. Приведу только случаи с Войка Илие, дезертиром из 3-го эскадрона 4-го кавалерийского полка, который был мною пойман при сборе пшеницы в селе Барабой. Это, равно как и избиения в Кетрошика Веке, могут быть подтверждены депутатом Гыску. Жандармы, эти абсолютистские правители, выкачивали и выкачивают тысячи рублей из Бессарабии, и ни один из них не был даже посажен в тюрьму. Вновь удовлетворяются несколькими фактами.

1. Накшу, шеф жандармской секции из Забречень, Бэлцкого уезда, где я был судьей, был пойман на грабежах и взятках в 100.000 руб. И это лишь после того, как я несколько раз сообщал о нем, после того, как ему удавалось избежать суда, поскольку население только мне говорило о его проделках, не желая, будучи затерроризовано жандармами, подтвердить противозаконные дела этого блюстителя порядка. Однако, совершив с помощью жандармов свой «побег» из тюрьмы, он затем украл лошадей, принадлежавших секции, в которой проходил службу.

стояно норовят под видом гужевой повинности использовать его транспорт для того, чтобы везти дрова и другие предметы в города, а для кого — неизвестно. Кукуруза до сих пор находится на полях, поскольку гужевой транспорт поставлен на службу тех, кто придумывает «большевизм» и делает видимость «борьбы» против него. Думаю, не ошибусь, если скажу, что все эти мелкие институты и их люди образуют государство в государстве, а отсюда порождает анархию в государстве.

Я говорил выше о злоупотреблениях общего порядка: об убийствах, избиениях, арестах, ограблениях, гужевой повинности. Приведу теперь несколько случаев, которые образуют группу множества самых разнообразных фактов, носящих случайный характер.

1. Капитан Димитриу, командант Единецкого сектора Хотинского уезда, издал приказ, в котором предписывалось, чтобы каждый гражданин, встретив румынского офицера, остановился, повернулся лицом к нему, снял головной убор и с улыбочкой поклонился до земли. А чтобы граждане научились такому приветствию, он распорядился, чтобы ежедневно, в определенное время, солдаты, надев на палку офицерскую фуражку, носили ее по улицам местечка. При встрече этой фуражки, надеть на палку, каждый гражданин обязан с улыбочкой на лице выполнить указанное выше. Рассказывают, что один румынский крестьянин, обратив внимание на эту процессию солдат, спросил у них, можно ли купить фуражку. Румын был тут же избит. Оче-

← Стр. 1

Здесь необходимо вспомнить и румынскую агрессию против Молдавской Демократической Республики в январе 1918 г., и последовавшую за ней оккупацию Бессарабии вплоть до августа 1940 г. Надо помнить и о захвате молдавской территории румынской армией фашиста И. Антонеску, верного союзника гитлеровской Германии в 1941-1944 г.

И если эти страсти в годы социалистического лагеря были заглушены политической идеологией, то в конце XX в., с расцветом так называемой «демократии», они вновь выплеснулись наружу. И что удивительно! Эти идеи объединения (или, правильнее сказать, поглощения România Mare Молдавии) гнездились не

в головах простых людей двух стран-соседей, крестьян и рабочих, занятых своим неблагодарным трудом на полях и заводских цехах. Эти сумасбродные идеи носились в головах различных представителей интеллигенции (писателей, учителей, политологов, артистов). Их подталкивала к действиям и оплачивала

принята в Совет Европы. В недалеком прошлом друг румынский руководитель (Т. Бэсеку) открыто считает 4,0 млн. жителей Республики Молдова румынским народом.

Можно привести множество других примеров насильственной румынизации молдавской действительности. Можно привести много примеров насильственной румынизации молдавской действительности. Можно привести много примеров насильственной румынизации молдавской действительности.

2) в школах и высших учебных заведениях в расписании уроков и лекций значится румынский язык и литература, история румын;

3) румынофилы упорно отрицают правомерность существования молдавской государственности, молдавской нации, языка и т.д.;

4) провокационные действия тогдашнего официального Кишинева по усилению румынизации привели в 1992 г. к братоубийственной войне на левом берегу Днестра и к возникновению феномена Приднестровья. Этот конфликт тлеет до сих пор. В нем основная вина молдавской политической элиты тех лет;

5) румынская православная церковь, находящаяся, кстати, на денежном доверии самого государства, бесцеремонно вторгается во владения Молдавской митрополии;

6) в 2007 г. посол Румынии в Кишиневе открыто заявляет, что границы суверенной Молдовы являются искусственными с 1939 г.;

ОФИЦИАЛЬНО И DE-ФАКТО

Официально в РФ работают около 90 тыс. граждан Молдовы, но реальное число в 4 раза больше.

Число трудовых мигрантов из Молдовы, официально зарегистрированных в России, после упрощения процедуры учета увеличилось втрое, однако, по неофициальным оценкам, все еще составляет менее четверти реальной цифры.

«Сейчас в России 91 тыс. человек официально зарегистрированы в качестве трудовых мигрантов из Молдовы. По неофициальным данным, в России трудится около 400 тыс. молдавских мигрантов», — сказал глава комитета Совета Федерации РФ по делам СНГ Вадим Густов.

Вместе с тем «после упрощения процедуры учета число официально зарегистрирован-

ных трудовых мигрантов увеличилось втрое», отметил В.Густов, выступая в пятницу в Кишиневе на заседании «круглого стола» на тему «Молдова и Россия: диалог во имя будущего».

Он отметил, что денежные переводы трудовых мигрантов в Молдову из России «достигают \$1 млрд».

По словам В.Густова, сейчас готовится новое молдавско-российское соглашение в сфере трудовой миграции, которое, как ожидается, будет подписано в апреле.

М. ИВАНОВ

“Viitorul nostru e Moldova întregită, cu relații tradiționale”

Interviu cu Vasile Stati, unul din liderii mișcării social-politice “Patrioții Moldovei”

Ce reprezintă „Patrioții Moldovei”?

Mișcarea social-politică „Patrioții Moldovei” este o formațiune în devenire. Ea își propune să întrunească sub flamurile sale toți cetățenii, indiferent de naționalitate, confesiune și statut social, care țin la casa noastră comună – Republica Moldova, pretuiesc valorile național-culturale, create de întreg poporul multinațional al Moldovei. Pe toți

acei care respectă istoria Moldovei, drepturile moldovenilor la identitate etnică și lingvistică. Pe toți trăitorii Republicii Moldova, care doresc intensificarea și aprofundarea relațiilor țării noastre cu Federația Rusă, cu alți parteneri tradiționali.

După părerea dumneavoastră, cine este cel mai mare patriot al Republicii Moldova?

Ocotitorul suprem și păstrătorul sincer al devotamentului față de Moldova a fost și rămâne poporul moldovenesc. Dragostea de țară, de mamă, cinstirea memoriei strămoșilor sunt sentimente sacre, intime, sufletesti caracteristice oricărui cetățean cunsecade.

Formațiunea „Patrioții Moldovei” îi va însuma pe toți patrioții republicii sau vor exista niște rigori de intrare în partid?

Fiecare cetățean cu sentiment sfânt față de societatea politică moldovenească, și care dorește să pună umărul la restabilirea integrității teritoriale a Moldovei, la propășirea ei economică poate veni alături de noi.

Care vor fi formațiunile politice cu care veți încheia parteneriate?

Este prea devreme să vorbim despre aceasta. Nici vorbă, am putea colabora cu formațiunile care ar împărtăși doctrina noastră: integritatea și continuitatea Statului Moldovenesc independent și suveran, largirea relațiilor economice, politice, spirituale cu Federația Rusă ca garanție a unității naționale și a propășirii economice, respectarea și dezvoltarea valorilor culturale, conștiinței naționale și lingvistice a Moldovenilor, învătarea și studierea istoriei Moldovei.

Ați declarat că sînteți convins că la alegerile din 2009 veți lua majoritatea în Parlament. De unde vine acest optimism?

Este firesc să-ți dorești cota maximă. Mai ales la început de cale. A fost, evident, mai mult o autoîncurajare. Deși suntem conștienți: optimismul nostru are o bază socială considerabilă. Ne convinge de acest lucru și atenția tot mai sporită a oponenților.

Cum vedeți soluționarea conflictului transnistrean și moldovenizarea regiunii care la moment este rusificată?

În respectarea maximă a cerințelor justificate – culturale, politice, economice a populației moldovenești din stînga Nistrului, în cultivarea permanentă, largă și sinceră a unui climat

de încredere reciprocă, în colaborarea sinceră în soluționarea acestei probleme cu conducerea supremă a Federației Ruse. Desigur, pornind de la condiția principală: Republica Moldova – stat integru, exponent unic în relațiile internaționale.

Cum vedeți viitorul Moldovei, în comunitatea europeană sau în CSI?

Formațiunea politică “Patrioții Moldovei” vede viitorul Moldovei în Moldova întregită cu largi relații economice, politice, culturale cu CSI, înții de toate cu Federația Rusă – piața principală de desfacere a producției agricole moldovenești și cu Comunitatea Europeană, spre nivelul economic al căreia trebuie să tindem mereu.

Dictionarul moldo-român a trezit interesul multor curioși. Cînd va apărea a doua ediție a “dictionarului”?

Alte preocupări – de ordin organizatoric – nu-mi permit, deocamdată, să finalizez ediția a doua. Cu toate că sponsorii, slavă Domnului, astăzi sunt mai mulți și mai curajoși, și-au făcut datoria și insistă să redactez cât mai repede al doilea volum. El va apărea, cel târziu, la începutul anului 2009.

Într-un interviu anterior, ați admis că limba română și “limba moldovenească” sînt identice. Un moldovean de la Iași vorbește limba română, iar unul de la Ungheeni – “limba moldovenească”. Ei vorbesc fără translator și se înțeleg perfect. Totuși, credeți că ei se exprimă în diferite limbi?

Niciodată n-am vorbit despre vreo “identitate” a limbilor. În lume sunt prea puține fenomene identice, lipsind cu totul în domeniul social-uman în veșnică evoluție și schimbare. Totdeauna am afirmat un truism: moldovenii și românii au o formă literară comună a limbii vorbite. Această banalitate, această realitate arhicunoscută oponenții noștri o aud de 17 ani, și nu vor s-o recunoască de mai demult. Printre altele, nu toți moldovenii din județul Iași vorbesc “românește”. Puteți citi Atlasul lingvistic roman. În definitiv, e treaba românilor cum își numesc limba. Majoritatea covârșitoare a moldovenilor își numesc graiul matern limba moldovenească. Pe nimeni de pe glob aceasta nu-l deranjează. Rămîne taină nedelegată de ce toată românia este derutată, dezorientată, năcăjită, năucită de faptul că moldovenii de 700 de ani își numesc limba moldovenească. Tragem nădejde că le-ar putea veni mințile la cap.

Limba moldovenească de la Tiraspol este scrisă în grafie rusă, iar la Chișinău – în grafie latină. Cum ar fi corect?

Grafia se introduce pe cale administrativă. Corect ar fi numai atunci, dacă decizia autorităților ar corespunde cu voința populației exprimată prin referendum. Grafia tradițională în Moldova și Valahia (azi România) a fost cea slavonă/rusă. În Moldova și în 1861, și în 1989 grafia a fost impusă pe cale ohlocrată, ignorînd total voința populației.

Credeți că poporul moldovean este pe cale de dispariție sau de emancipare națională?

Din păcate, la început de mileniu al treilea deznationalizarea moldovenilor a luat proporții înspăimîntătoare. Purtătoarea suveranității Statului Moldovenesc, națiunea fondatoare – moldovenească, este marginalizată în toate domeniile, este discreditată chiar și de structurile oficiale. Pentru a vă convinge, intrați în orice școală, în orice universitate, răsfoiți majoritatea gazetelor, ascultați pițigăiala ridicolă, maimuțarea de la posturile de radio, TV, adică moldovenești, aceeași maimuțareală răldăvantă din Parlament. Anume această situație umilitoare înjositoare, batjocoritoare a națiunii care a înființat Statul Moldovenesc ne-a îndemnat și ne-a mobilizat să purcedem la formarea Mișcării Social-politice “Patrioții Moldovei”.

Interviu realizat de Felicia ROȘCA

Săgeata

Colț de satiră și umor

Moldoveni între români

Și ni se vaicăra într-o zi scriitorul Andrei Strîmbeanu:

- Ce-i cu nația asta, măi baieti, că-ți vine să urli de necaz!? Mă duc eu, vasăzică, la Podul de flori. În mîină – tricolorul, în suflet – Ștefan, dincolo de Prut – frații... Și nu pur și simplu frații, da frații întru singe și cuget!.. Se ridică cortina, adică șliuzurile, și frații dau năvală... Și eu, fluturînd din tricolor, eu, cu

Ștefan în inimă, eu, scăpat de robia bolșevică, eu, pupînd tot ce-mi mișna în cale, eu cam așa strigam:

- Fraților, așa-i că sîntem români și punctum?!

Și cînd colo, ce să bag în samă, măi baieti? Că fraților li-i într-un cot și de tricolorul meu, și de cauza lui Ștefan și, cel mai dureros, de faptul că-s români și, mai ales... cu punctum!..

- Dom'le, aici la voi, în Basarabia, niște chiloți, de aia, misto, de unde să găsim! Că la noi sînt, da-s nasoale...

A aflat Ștefan din mine, mi s-a îngreunat steagul cu tricolorul și tot privind la dezastrul moral din jur, numai atîta mi-am zis:

- Doamne, că tare mi-i dor de-un... rus!..

Constantin MUNTEANU

Doar o vorbă să-ți mai pun

CICĂ NIȘTE AMERICANI...

Cică niște americani au descoperit că România, provincia de vest a Moldovei, este țara celor șapte “F”, care se descriează, chipurile, cam în felul următor:

Fură, Frate, Fără Frică, Fiindcă Fură Fiecare!

DEȘTEAPTĂTE MOLDOVĂ

Eu trec prin Codrii Moldovei Tezaurul veșnic și sfînt Dulceța superbă a slovei Rostită de Ștefan cel Sfînt

Ridică-te, Ștefan, privește Ce țară e azi, ce blestem La turci în robie muncește Poporul și fii cu îndemn.

Și iarba tăcut oscilează La foșnetul calm de stejar Tăcerea adăncă veghează Pămîntul acest milenar.

Ridică-ți paloșul mîndru Zdrobește pe cel ce a vîndut Și țara și limba și neamul Și tot ce e sacru și scump.

Valeriu URSU

Gazeta patriotică - în fiecare casă!

Stimați cititori,

abonarea la “Moldova Mare” e o garanție că gazeta căutată de Dumneavoastră va veni singură la casele D-stre.

Vă aducem la cunoștință costul abonării:

3 luni - 26 lei

6 luni - 52 lei

un an - 104 lei

Fiți împreună cu noi!

COD ABONARE - 21954 Poșta Moldovei

Ieșirea din peșteră

Mîn(t)uitorii de condei

Citești în presă niște matrapazflicuri despre rusofoni și te crucuiești.

Aceste burice ale pămîntului ori n-au citit statistica, ori sînt plătite de pe aiurea ca Republica Moldova să nu găsească niciodată limbaj comun cu statele vecine.

Nu vreau să pomenesc despre ideile lansate de N. Dabija despre rusoaice, nici ale lui C. Tănase despre ruși, nici ale lui P. Bogatu despre M. Tkaciuk...

Dumnezeu cu dinșii!

Intoleranța față de alte etnii se întoarce bumerang în grădina aceasta de rai.

Știți bancul cu raiul?

Cînd Domnul-Dumnezeu a împărțit locurile sub Soare pentru a fi privatizate de către popoare, moldovenii au întîrziat la împărțire.

Au venit ultimii cu jalba în proțap și cu căciula în mînă:

- Doamne, cum așa, ne lași fără leacă de țărînă sub talpă?

I s-a făcut milă Domnului de moldoveni și-l cheamă pe sfîntul Petru:

- Petre, taie-le și tu colo în fundul raiului o palmă de pămînt, să nu-i vîd sclifosindu-se ca niște mangosiți!

- Cum așa, Doamne, chiar în grădina raiului?

- Nu-ți fă griji, Petre, că le voi trimite niște ziaristi, care mereu vor tulbura mințile oamenilor, încît nimic nu se va alege din acel colț de rai!

Prezum vedeți, cam așa se și întîmplă.

Și, principalul, unii ziaristi ieșiți recent din peșteră, vrăjmaș ar mai dori să aprindă aici, în Republica Moldova, fitilul butoiului

cu pulbere, fiindcă așa le comandă sponsorii.

Doar în apele tulburi își fac mendelele toate pușlamalele.

Cred că și un căzută din lună ar înțelege pe ce lume se află: **34,4 la sută din populația Chișinăului vorovește în limba rusă!**

Nu vă sparie procentajul?!

Mai adăugați la aceasta că în Moldova trăiesc 282.406 ucraineni, 201.219 ruși, 147.500 găgăuzi, 65.662 bulgari, 3.608 evrei, 2.383 polonezi, 12.271 țigani, 30.157 alte naționalități.

Ce aveți de gînd să faceți cu acești cetățeni ai Republicii Moldova?

Nu uitați că în spatele lor stau țări bogate și puternice, de relații armonioase cu care Moldova are nevoie ca de aer!

Orice cuvînt necugetat, scăpat de pe limbă în piața din fața Teatrului de Operă sau în mass-media, îl resimt pe spinarea lor frații voștri gasterbaiteri din Rusia, Ucraina, Turcia, Israel etc.

Din orice cuvînt necugetat despre alte etnii extrag capital politic neprietenii noștri de pretutindeni.

Arderea drapelului de stat al Rusiei în fața Ambasadei ruse din Chișinău s-a răsfrînt cu cîțiva ani de trecere cu buldozerul peste băuturile alcoolice creatoare de buget, alde timpului ale unor minți nedogate despre ruși au avut drept consecință ridicarea prețului la gazele naturale pînă la cifre astronomice.

Iac-așa și tot așa!

Andrei HROPOTINSCHI

Symbolismul politic

Este ceva comun și se asociază de regulă cu populismul, politicianismul. Nu este pericolos în democrațiile vechi în care predomină pragmatismul, realismul, bunul simț. Acolo este ceva marginal, care dă culoare vieții politice, fără a o influența.

La noi, după 1990 acest tip de politică a predominat. Am fost șocat să aud atunci vorbe de felul: „Fericit acel popor care are simboluri ale demnității sale!”, crezînd că-s vorbe de sărbătoare. Era însă esența unui program.

Regretul mare este că primul parlament, zis democrat, a lucrat după acest program politico-poetico-filologo-

gazelăresc. Luni în șir au dezbătut denumirea Legislativului: Parlament sau Sfatul Țării. Pentru N.Dabija și alții era problemă de principiu: să fie ca în '18! Cît timp au luat Tricolorul, stema, imnul - toate simbolurile românești. Sînt lucruri necesare, dar nu trebuia să fie puse în prim plan. Totul se făcea cu scopul subînării

statului R. Moldova și nicicum nu se avea în vedere viitorul acestei țări. Se lucra pentru refacerea României Mari. Și lozina era: Cu cît mai rău/aici/cu atît mai bine/acolo/. Apropo: lozincarismul era o altă belea. Nu programe, nu idei, nu muncă! Lozinci, sloganuri! Problemele curente ale cetățenilor, viitorul lor erau/sînt trecute pe locul 2 sau 3 sau și în continuare.

Iurie ȚURCANU

MOLDOVA MARE

Colegiul de redacție Editor SRL “Moldova Mare” Înregistrat la Camera Înregistrării de stat la 14.01.2008 cu Nr. 100860000366

Redacția nu poartă răspundere pentru conținutul și corectitudinea articolelor autorilor și a reclamei

Adresa redacției: Republica Moldova, MD-2009, Chișinău, str. G.Asachi 1A Tel.: (+373 22) 208555 www.patriot.md E-mail: info@patriot.md Săptămînal, apare marți

Tiparul executat la Editura „Universul” Str. Vlaicu Pîrcălab, 45, com. 1374 Tirajul lunar 12000 ex. Prețul unui exemplar - 2 lei